

SISÄLLYSLUETTELO Pöytäkirja 7 / 2019

Kokousaika 10.12.2019 klo 15.00 – 16.00

Kokouspaikka Kunnanvirasto, kunnanhallituksen huone

ASIAT

1.	54 §	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus 66
2.	55 §	Pöytäkirjan tarkastajien valitseminen 66
3.	56 §	Työjärjestyksen hyväksyminen 67
4.	57 §	Päätösten antamispäivä lupa-asiassa 67
5.	58 §	Oikaisuvaatimus rakennustarkastajan myöntämään toimenpidelupaan 097-2019-70 68 - 69
6.	59 §	Kiinteistöllä 097-424-10-131 olevan toimenpiteen käsittely 70 - 73
7.	60 §	Ilmoitusasiat 74
8.	61 §	Kokouksen päättäminen 75
		Oikaisuvaatimusohje ja valitusosoitus 76 - 77

PÖYTÄKIRJA 7 / 2019

Kokousaika 10.12.2019 klo 15.00 – 16.00

Läsnä olleet jäsenet Kari Kalkasmaa puheenjohtaja
Hetta Torpo
Sirpa-Helena Pesonen
Esa Ruhanen

Muut läsnä olleet Ari Kämppi kunnanhallituksen edustaja
Petri Luukkonen rakennustarkastaja, esittelijä ja
pöytäkirjanpitäjä

Poissa Pekka Lampila

KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Rak.ltk
54 § Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJIEN VALITSEMINEN

Rak.ltk
55 § Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Hetta Torpo ja Sirpa-Helena Pesonen.

Pöytäkirjan allekirjoitus

Kari Kalkasmaa
Puheenjohtaja

Petri Luukkonen
Pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirjan tarkastajat ja tarkastusaika ____ / ____ 2019

Hetta Torpo

Sirpa-Helena Pesonen

Pöytäkirja pidetty nähtävillä 19.12.2019

Sanna Pöntinen

TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Rak.ltk

56 § Rak.tark. Rakennuslautakunta hyväksyy tämän esityslistan asioiden käsittelyjärjestykseksi.

Päätös Hyväksyttiin.

PÄÄTÖSTEN ANTAMISPÄIVÄ LUPA-ASIASSA

Rak.ltk

57 § Rak.tark. Tässä kokouksessa lupa-asiassa tehdyt päätökset annetaan tiedoksi julkipanon jälkeen 19.12.2019.

Päätös Hyväksyttiin.

OIKAISUVAATIMUS RAKENNUSTARKASTAJAN MYÖNTÄMÄÄN TOIMENPIDELUPAAN 097-2019-70

Rak.ltk
58 §

Kuntaan oli saapunut kiinteistön 097-404-3-55 ranta-alueelle sijoittuvan venevajan toimenpidelupahakemus. Hakija oli pyytänyt kuntaa kuulemaan naapurikiinteistöä 097-404-3-142 hakemuksen johdosta. Määräaikaan mennessä kuultavan kiinteistön omistajat olivat tehneet muistutuksen hakemuksesta. Muistutus ja hakemusasiakirjat esitellään kokouksessa lautakunnan jäsenille sähköisen lupapiste.fi-palvelun kautta.

22.10.2019 päivätyssä oikaisuvaatimuksessa (*otsakkeella: valitusosoitus*), joka on saapunut kuntaan 24.10.2019 tilan omistajat kummastelevat, miksi he ovat saaneet muistutuskirjeensä takaisin.

Hirvensalmen rakennusvalvonnalla on käytössä sähköinen lupamenetely ja pysyväisarkistointi. Tällöin kaikki kirjalliset asiakirjat skannataan sähköiseksi asiakirjoiksi ja alkuperäiset palautetaan asiakkaalle.

Lisäksi oikaisuvaatimuksessa kummastellaan, että eikö naapurin kuulemisella ole mitään merkitystä kun eivät tiedä, onko oikaisuvaatimuksen tekijöitä kuultu asiassa. Lisäksi he epäilevät onko heidän kirjattu kirjeensä tullut perille.

Lupapäätöksestä, joka on lähetetty oikaisuvaatimuksen tekijöille pyynnöstä, ilmenee asiassa tehdyn päätöksen liitteet. Näitä ovat muun muassa naapurin kuuleminen ja huomautus. Yleisesti todettakoon, että naapurin kuuleminen on osa rakennus-/toimenpideluvan viranomaispäätöksen prosessia. Naapurin kuuleminen MRL (maankäyttö- ja rakennuslain) 133 § mukaisesti on hankkeen tiedottamista naapurille. Kuulemisessa naapuri voi toki esittää omia näkökantojaan hakemuksesta.

Oikaisuvaatimuksessa todetaan, että rakennustarkastaja on käynyt paikan päällä 9.10.2019 ja myöntänyt haetun luvan. Lupapäätös on tehty vasta 17.10.2019 vaikka rakennustyöt ovat alkaneet ennen naapurin kuulemistä, paikalla jota naapurit ovat vastustaneet kuulemiskirjeessään.

9.10.2019 pidetyn ennakkokatselmuksen tarkoitus oli varmistaa että rakennushanke täyttäisi MRL 138 § toimenpideluvan edellytykset sekä MRA (maankäyttö- ja rakennusasetuksen) 57 §:ssä esitetyt vähimmäisetäisyydet naapurin hallitsemaan rakennukseen sekä tilojen väliin rajalinjaan. Lisäksi katselmuksessa haluttiin varmistua, että hanke täyttäisi kunnan rakennusjärjestyksen ja alueella olevan Länsiosan ran

tayleiskaavan vaatimukset. Länsiosan rantayleiskaavan mukaan tilan kokonaisrakennusoikeus on 250 kem² (kerrosalaneliötä). Rakennusrekisterin mukaan tilalla on tällä hetkellä käytetty 93 kem². Rakennuksia rakennuspaikalla tällä hetkellä on päärakennuksen lisäksi kolme muuta talousrakennusta. Kaavan mukaisesti rakennuspaikalla sallitaan päärakennuksen lisäksi neljä muuta talousrakennusta.

Rakennuksen sopeutuminen maisemaan ei siten edellytä MRL 133 §:n mukaista katselmointia, joissa naapurinkin läsnäolo olisi tarpeen. Rakennus ei poikkea tyypiltään vallitsevasta rakennuskannasta tai kaavassa esitetystä käyttötarkoituksesta.

Muistutuksen saavuttua kuntaan rakennustarkastaja pyysi hakijoita merkitsemään rakennuksen paikan sekä rajalinjan maastoon ennen katselmuksen suorittamista. Ennakkokatselmuksessa rakennustarkastaja totesi, että rakennuksen nurkkiin maan päälle oli asennettu harkot. Tätä suoritettua toimenpidettä ei voi katsoa rakennustöiden aloitukseksi. Lisäksi rakennustarkastaja saatuaan oikaisuvaatimuksen on sähköpostitse 28.10.2019 tiedottanut hakijoita, siitä että rakennustöitä ei voi aloittaa lupaan tehdystä oikaisuvaatimuksesta johtuen ja lupa ei ole saanut lainvoimaa.

Todettakoon yleisesti, että rakennus-/toimenpideluvat ovat luonteeltaan ehdottomia, eli oikeusharkintaan perustuvia lupamuotoja. Mikäli hanke ei ole lainvastainen, on lupa myönnettävä. Kyseisen toimenpidelupahakemuksen myönteinen päätös 097-2019-70 on perusteltu poikkeuksellisenkin yksiselitteisesti ja asian käsittelyssä on noudatettu hyvää hallintotapaa kaikilta osin.

Rakennusvalvonta ei ota / ole ottanut kantaa naapuruussuhdelain mukaisissa asioissa, joita muistutuksessa ja/tai oikaisuvaatimuksessa on esitetty. Rakennusvalvonta ei ole näissä asioissa toimivaltainen viranomaisen.

Oikaisuvaatimus (*otsakkeella valitusosoitus*) on esillä kokouksessa.

Rak.tark. Rakennuslautakunta hylkää oikaisuvaatimuksen edellä esitetyiden perusteluiden perusteella. Vaikka oikaisuvaatimuksessa ei ole erikseen vaadittu päätöksen kumoamista, lautakunta pysyttää rakennustarkastajan myöntämän myönteisen toimenpideluvan 097-2019-70 voimassa.

Päätös Hyväksyttiin.

Sovelletut oikeusohjeet:

MRL 133 § ja 138 §, MRA 57 § ja 65 §, Hirvensalmen kunnan rakennusjärjestys, Länsiosan rantayleiskaava.

KIINTEISTÖLLÄ 097-424-10-131 TAPAHTUVAN TOIMENPITEEN KÄSITTELY

Rak.ltk
59 §

Kuntaan saapui kiinteistön 097-424-10-91 omistajan toimenpidepyyntö naapuritilan 097-424-10-131 rakentamisesta. 1.10.2019 päivätty kirje sisältöineen esitellään kokouksessa. Rakennustarkastaja pyysi kirjeessä esitetyistä väitteistä kiinteistön 10:131 omistajilta vastineen, joka saapui sähköpostilla kuntaan 10.10.2019. Vastine esitellään kokouksessa.

Rakennustarkastaja suoritti kiinteistön omistajan luvalla käynnin paikan päällä 15.10.2019. Tilalla todetut seikat kirjattiin 18.10.2019 päivättyyn kirjeeseen, joka lähetettiin samalla päivämäärällä asianosaisille. Kirje sisältöineen esitellään kokouksessa.

Sähköpostilla 10.11.2019 kuntaan saapui 097-424-10-91 omistajan toimenpidepyyntö osoitettuna rakennuslautakunnalle, joka kunnassa toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena.

Toimenpidepyynnössä esitetään, että naapurin luvattoman kattamatoman terassin rakentaminen loukkaa naapurin oikeutta ja etua. Toimenpidepyynnössä rakennuslautakunnalta edellytetään että se puuttuu terassin ja kesäkeittiön toteuttamista olennaisesti matalampana ja siten paremmin ympäristöönsä sopivana. Rakennelman kokonaiskorkeuden on oltava sellainen, ettei siitä muodostu naapurille tarpeetonta maisemallista häiriötä eikä tarpeetonta piha-alueen yksityisyyden menetystä. Toimenpidepyynnössä vaaditaan lisäksi jo aloitetun terassin rakenteen purkamista. Toimenpidepyynnössä pyydetään, että rakennuslautakunta tekee asiassa hallintolain 7 luvun mukaisen valituskelpoisen päätöksen.

Toimenpidepyynnössä vaatimuksia on perusteltu mm. seuraavasti:

” ... paikalle on tarkoitus rakentaa laajennettu terassi, jonka korkeus etureunasta on n. 2½ metriä, ja sen päälle tulisi vähintään saman korkeinen katettu kesäkeittiö. Tällöin koko rakennelman korkeus ylittää noin 5 metriin luonnollisesta maan pinnasta. Tällainen katettu terassi, vain 10 metrin päässä tonttien rajasta, on kohtuuttoman korkea, häiritsevä näky sekä Niementie 16b suunnasta että järven suunnasta katsottuna (ks. liitteenä olevat valokuvat). Maisemallisesti rakennelma sopeutuu huonosti jyrkkään rinteeseen, eikä noudata maastonmukaisen rakentamisen vaatimuksia.

Hirvensalmen kunnan rakennusjärjestyksen (luku 2.1) mukaan ”... jopa rakenteiden, jotka eivät edellytä lupa- tai ilmoitusmenettelyä ... on sopeu-

duttava ympäristöön, eikä niistä saa aiheutua naapurille kohtuutonta haittaa”, "...ilmoitusmenettelyä voidaan soveltaa merkitykseltään ja vaikutukseltaan vähäiseen rakentamiseen..." ja (luku 4) "Rakennettaessa ranta-alueille tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennusten korkeusasemaan..." Suunniteltu rakennelma ei noudata mitään näitä rakennusjärjestyksen määräyksiä. Rakennelma ei sopeudu ympäristöönsä, se on häiritsevän korkea, kysymys ei ole enää vähäisestä rakentamisesta, ja siitä aiheutuu meille Niementie 16 b kiinteistön omistaville naapureille kohtuutonta haittaa.

...Rakennustarkastajan vastauksessa rakennushanketta ei oltu tarkasteltu (valokuvattu) lainkaan Niementie 16b suunnasta, minne hankkeen haitalliset vaikutukset kohdistuvat. Lisäksi rakennustarkastaja viittaa vastauksessaan hankkeeseen "kattamattoman terassin" laajentamishankkeena, vaikka jo nyt poikkeuksellisen korkean terassin päälle on tarkoitus rakentaa lisäksi katettu kesäkeittiö. Rakentaja suunnittelee siis noin 5m korkeaa rakennelmaa, mutta rakennustarkastaja käsittelee asiaa terassin laajentamishankkeena.

5m korkea kesäkeittiö/terassi poikkeaisi selvästi alueen 10 mökkitontilla yleisesti noudatetusta maastonmukaisesta ja suojapuustoa säästävästä rakennustyylistä. Maastonmukaisella rakentamisella alueella on saavutettu pihapiirien yksityisyys, huolimatta siitä että alueen mökkitontit ovat kapeita.

Terassi on määritelmällisesti kattamaton ja seinätön lattia, jolla ei ole maisemallisia vaikutuksia. Tämän määritelmän toteutuessa terassi ei edellytä rakennus- eikä toimenpidelupaa. Kun poikkeuksellisen korkea terassi ja katettu kesäkeittiö rakennetaan päällekkäin, muodostuu niin korkea rakennelma, ettei sen luvanvaraisuutta voi enää arvioida yksin terassin tai kesäkeittiön säännöllä. Asiassa on arvioitava muodostuvaa kokonaisuutta, huomioiden sen kokonaiskorkeus.

Rakentaja perustelee uuden terassin rakentamista vanhan terassin jatkoksi turvallisuuden lisäämisellä. Perustelu ei kuulosta oikealta, sillä jopa 3½ metriin nouseva pudotuskorkeus terassin kaiteen yli merkitsee pikemminkin turvallisuusriskin tuntuvaa kasvua.

Vanhan terassin eteen rakennettavalta uudelta korkealta terassilta avautuu pihapiirimme rakennusten yli avoimet näkymät pihaamme ja oleskelupaikoillemme, kuten mökin terassille sekä sauna- ja uimarantaan. Sen seurauksena menetämme pihapiirimme yksityisyyden. Lisäksi korkealta terassilta elämisen äänet kuuluvat entistä selvemmin lähinaapureiden häiriöksi. Yksityisyys on tutkimustenkin mukaan mökkiläisten tärkein arvo, niin myös meidän. Toivomme, että Hirvensalmen rakennuslautakunnassakin tätä arvostetaan, eikä tarpeettomasti tueta rakentamista, mikä johtaisi yksityisyyden menettämiseen."

Toimenpidepyyntökirje sisältöineen esitetään kokouksessa. Todet-
koon, että sen liitteenä olevat valokuvat naapurin rakennelmasta on il-
moittajan mukaan otettu hänen omasta kiinteistöstään käsin (sp
11.11.2019).

Asiassa on ensisijaisesti tutkittava MRL (maankäyttö- ja rakennuslain)
125 § ja 126a § nojalla onko hankkeeseen haettava rakennus-
/toimenpidelupaa.

Asiassa saadun selvityksen perusteella terassin laajennus ei tarvitse
MRL:n ja rakennusjärjestyksen mukaisesti rakennus-/toimenpidelupaa
tai ilmoitusta. Puhelimitse saadun selvityksen perusteella nyt on tarkoi-
tus rakentaa kattamaton terassi. Mikäli terassiin on aikanaan tulossa
kesäkeittiö tai muu katos on siihen ohjeistettu puhelimitse hakemaan
siihen hankkeeseen mahdollisesti tarvittavat luvat.

Turvallisuudesta huomautettakoon, että hankkeeseen ryhtyvä / kiinteis-
tön omistaja on velvollinen huolehtimaan rakennuksen käyttöturvalli-
suudesta jatkuvasti ja niidenkin rakennelmien käyttöturvallisuudesta
riippumatta siitä edellyttääkö hanke lupamenettelyä.

Rakennelman sopeutuminen olemassa olevaan rakennuskantaan tai
maastoon on esitetty vastineessa toteutettavaksi suoja-äleiköin ja väri-
tyksellä. Vastineessa on todettu että rakennelma on tällä hetkellä kes-
keneräinen ja siksi vielä selkeämmin ympäristöstään erottuva. Raken-
nuspaikan olosuhteet saattavat aiheuttaa toisinaan tavanomaisesta
korkeampia perustuksia, näitä on muissakin vastaavan tyyppisissä koh-
teissa sopeutettu suoja-äleiköin ja värytyksellä. Tässäkin kyseisessä
tapauksessa vastineessa on esitetty näitä toimenpiteitä. Hanke sinäl-
lään ei siis tule olemaan ympäristöönsä sopeutumaton.

Rakennelman ja sen yhteydessä olemassa olevaan lomarakennuksen
etäisyys naapurin hallitsemaan kiinteistöön on riittävä, eikä yksityisyy-
den suojaa tai etua hankkeella ole loukattu. Todetkoon, että MRA
(maankäyttö- ja rakennusasetuksen) 57 § nojalla on säädetty mini-
mimetäisyydet naapurin hallitsemaan rakennukseen sekä tilojen väliseen
rajalinjaan. Minimietäisyys on 5 m. naapurin rajaan ja 10 m. naapurin
hallitsemaan rakennukseen. Lisäksi sijoittumisesta on ohjeistettu kun-
nan rakennusjärjestyksessä kohdassa 3.1. Eli rakennuksen suurimman
korkeuden etäisyys naapurin rajaan oltava minimissään samat. Jos ra-
kennus tai rakennelman korkeus ylittää 5 m. tulee etäisyys naapurin ra-
jaan olla vähintään sama kuin rakennuksen korkeus asemakaavoitetun
alueen ulkopuolella. Tontit voivat olla kapeita myös maaseutumaisessa
rantamiljöössä, mutta rakennuspaikkojen keskinäiset olosuhteet eivät

tässä tapauksessa poikkea mitenkään muistakaan alueen rakennuspaikoista.

Rakennusvalvonta ei ota / ole ottanut kantaa naapuruussuhdelain mukaisissa asioissa, joita toimenpidepyynnöissä ja/tai vastineessa on esitetty. Rakennusvalvonta ei ole näissä asioissa toimivaltainen viranomaisen.

Rak.tark. Rakennuslautakunta päättää maankäyttö- ja rakennuslain 125 § ja 126a § sekä Hirvensalmen kunnan rakennusjärjestyksen ja alueella voimassa olevan Puulan rantayleiskaava määräysten nojalla, että kyseessä olevan kattamattoman terassin rakentaminen, ei edellytä rakennus-/toimenpideluvan tai -ilmoituksen hakemista tilalla 097-424-10-131. Kattamattoman terassin rakentaminen ilman lupamenettelyä on ollut kunnan käytännössä ja yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan tässäkin tapauksessa siitä käytännöstä ei ole syytä poiketa. Hanke ei poikkea olemassa olevasta rakennuskannasta kokonsa, sijoittumisensa ja sopeutumisen suhteen yleisesti hyväksyttävistä peruseriaatteista Hirvensalmen ranta-alueiden rakentamisesta, mikäli hanke on ajateltu toteutettavan vastineessa esitetyillä toimenpiteillä (suojasäleikkö / väri-tyt tms.). Edellä mainituin perustein rakennusvalvonnalla ei ole myöskään syytä ryhtyä rakennelman purattamistoimenpiteisiin.

Mahdolliset muut tulevaisuuteen sijoittuvat rakennushankkeet tilalla 097-424-10-131 ja niiden lupamenettelyt ovat oma asiakokonaisuutensa, joita ei tässä tapauksessa ole syytä ratkoa ennen kyseisten hankkeiden vireille tuloa.

Päätös Hyväksyttiin.

Sovelletut oikeusohjeet:

MRL 125 § ja 126a §, MRA 57 §, Hirvensalmen kunnan rakennusjärjestyk-
s, Puulan rantayleiskaava.

Jakelu:

Kiinteistön 097-424-10-131 omistajat

Kiinteistön 097-424-10-91 omistajat

ILMOITUSASIAT

Rak.ltk
60 §

Rak.tark. Luetaan tiedoksi seuraavat ilmoitusasiat:

1. Rakennuslautakunnan tiedoksi saatetaan rakennustarkastajan myöntämät poikkeamis-, rakennus-, toimenpidelupa- ja jatkoaika-päätökset ajalta 18.10.2019 - 29.11.2019.

Päätös Merkittiin tiedoksi.

KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Rak.Itk
61 §

Asioiden tultua käsitellyksi puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00.

OIKAISUVAATIMUSOHJE
Oikaisuvaatimuksen tekeminen

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön asianosainen tai kunnan jäsen voi hakea muutosta **Hirvensalmen kunnan rakennuslautakunnalta** tekemällä kirjallisen oikaisuvaatimuksen:

§§

Oikaisuvaatimusta ei kuntalain 136 §:n mukaan saa tehdä seuraavista päätöksistä, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa:

§§ 54 – 57, 60 - 61

Seuraaviin päätöksiin saa hakemusosoituksella hakea muutosta markkinaoikeudesta:

§§

Päätöksestä, johon voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella, ei saa kuntalain 137 §:n mukaan valittaa.

Kirjallinen oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä tämän päivän jälkeen.

Asianosainen saa päätöksestä tiedon kirjeellä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun päätös on asetettu julkisesti nähtäville.

Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä viimeistään viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus osoitetaan:

HIRVENSALMEN KUNTA/RAKENNUSLAUTAKUNTA
Keskustie 2
52550 HIRVENSALMI

Aukioloaika 9.00 – 15.00

VALITUSOSOITUS

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalitukseen vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

§§

VALITUSVIRANOMAINEN

Itä-Suomen hallinto-oikeus
Minna Canthin katu 64, PL 1744
70101 KUOPIO

ita-suomi.hao@oikeus.fi
puh 029 56 42502
fax 029 56 42501

Kunnallisvalitus, §§

valitusaika 30 päivää

Hallintovalitus, 58 §, 59 §

valitusaika 30 päivää

MUU VALITUSVIRANOMAINEN §§

valitusaika päivää

Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituskirjassa on ilmoitettava:

- valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet.

Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite.

Valituskirjaan on liitettävä päätös, josta valitetaan alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (1455/2015) nojalla muutoksenhakijalta peritään kulloinkin voimassa oleva oikeudenkäyntimaksu.